

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων όσον αφορά την απόφαση 2011/141/ΕΕ της Επιτροπής για την τροποποίηση της απόφασης 2007/76/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με το σύστημα συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών (ΣΣΠΚ) και τη σύσταση 2011/136/ΕΕ της Επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων στο σύστημα συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών (ΣΣΠΚ)

(2011/C 217/06)

Ο ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 16,

Έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως τα άρθρα 7 και 8,

Έχοντας υπόψη την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη το αίτημα γνωμοδότησης σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁽²⁾,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ:

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Την 1η Μαρτίου 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε απόφαση της Επιτροπής για την τροποποίηση της απόφασης 2007/76/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με το ΣΣΠΚ (εφεξής «δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ») ⁽³⁾. Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων στο ΣΣΠΚ (εφεξής «κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ») ⁽⁴⁾. Τα

⁽¹⁾ ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31.

⁽²⁾ ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

⁽³⁾ Απόφαση της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 2011 για την τροποποίηση της απόφασης 2007/76/ΕΚ για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών όσον αφορά την αμοιβαία συνδρομή (2011/141/ΕΕ) (ΕΕ L 59 της 4.3.2011, σ. 63).

⁽⁴⁾ Σύσταση της Επιτροπής, της 1ης Μαρτίου 2011, σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων στο σύστημα συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών (ΣΣΠΚ) (2011/136/ΕΕ) (ΕΕ L 57 της 2.3.2011, σ. 44).

δύο αυτά έγγραφα εστάλησαν στον ΕΕΠΔ προς διαβούλευση σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001.

2. Το ΣΣΠΚ είναι ένα σύστημα τεχνολογίας πληροφοριών, το οποίο έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί υπό τη διαχείριση της Επιτροπής συμφώνως προς τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών («κανονισμός ΣΠΚ»). Το ΣΣΠΚ διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ «αρμοδίων αρχών» των κρατών μελών της ΕΕ και της Επιτροπής στον τομέα της προστασίας των καταναλωτών, σε ό,τι αφορά παραβάσεις ενός προκαθορισμένου συνόλου οδηγιών και κανονισμών της ΕΕ. Για να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού ΣΠΚ, οι παραβάσεις πρέπει να είναι διασυνοριακού χαρακτήρα και να βλάπτουν τα «συλλογικά συμφέροντα των καταναλωτών».
3. Στο πλαίσιο της συνεργασίας τους, οι χρήστες του ΣΣΠΚ ανταλλάσσουν πληροφορίες, μεταξύ των οποίων και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Τα δεδομένα αυτά ενδέχεται να αφορούν διευθυντές ή υπαλλήλους πωλητή ή προμηθευτή για τον οποίον υπάρχουν υπόνοιες παράβασης, τον ίδιο τον πωλητή ή προμηθευτή (εάν πρόκειται για φυσικό πρόσωπο), καθώς και τρίτους, όπως καταναλωτές ή καταγγέλλοντες.
4. Το σύστημα έχει σχεδιαστεί με σκοπό να λειτουργεί ως ασφαλές μέσο επικοινωνίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών, καθώς και ως βάση δεδομένων. Το ΣΣΠΚ χρησιμοποιείται από τις αρμόδιες αρχές προκειμένου να ζητούν πληροφορίες με σκοπό τη διερεύνηση υπόθεσης ⁽⁵⁾ ή να ζητούν συνδρομή στην επιβολή της νομοθεσίας ⁽⁶⁾ («αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής»). Επιπλέον, οι αρμόδιες αρχές μπορούν επίσης να στέλνουν προειδοποιητικό μήνυμα («ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης») προς ενημέρωση άλλων αρμοδίων αρχών και της Επιτροπής σχετικά με παράβαση ή υπόνοια παράβασης ⁽⁷⁾. Το ΣΣΠΚ περιλαμβάνει

⁽⁵⁾ Βλ. άρθρο 6 του κανονισμού ΣΠΚ σχετικά με την «ανταλλαγή πληροφοριών ύστερα από αίτηση».

⁽⁶⁾ Βλ. άρθρο 8 του κανονισμού ΣΠΚ σχετικά με τις «αιτήσεις για τη λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας».

⁽⁷⁾ Βλ. άρθρο 7 του κανονισμού ΣΠΚ σχετικά με την «ανταλλαγή πληροφοριών χωρίς υποβολή αίτησης» (χάριν συντομίας: «ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης»).

επίσης περαιτέρω λειτουργικές δυνατότητες, συμπεριλαμβανομένου ενός συστήματος κοινοποίησης⁽⁸⁾ και ενός φόρουμ ανταλλαγής δεδομένων που δεν αφορούν συγκεκριμένες υποθέσεις.

5. Στην παρούσα γνωμοδότηση, ο ΕΕΠΔ θίγει μια σειρά από ζητήματα προστασίας δεδομένων που αφορούν το νομικό πλαίσιο του ΣΣΠΚ, εστιάζοντας κυρίως στην προσφάτως εκδοθείσα δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ καταγράφει την πρόοδο που έχει συντελεστεί μέχρι σήμερα και υπογραμμίζει επιλεκτικά ορισμένους προβληματισμούς που εξακολουθούν να υφίστανται, όπως και κάποιες σκέψεις για το μέλλον. Σχολιάζει επίσης ορισμένες διατάξεις των κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ.
6. Παράλληλα με την παρούσα γνωμοδότηση [η οποία εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001], ο ΕΕΠΔ εκδίδει επίσης γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου υπό την εποπτική του ιδιότητα (σύμφωνα με το άρθρο 27 του ίδιου κανονισμού) («γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου»). Η γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου περιλαμβάνει μια λεπτομερέστερη περιγραφή του ΣΣΠΚ, καθώς και της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αυτό προβλέπει. Στη γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου, ο ΕΕΔΠ εστιάζει σε συστάσεις για ειδικά μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν σε πρακτικό, τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο για τη βελτίωση της συμμόρφωσης του ΣΣΠΚ προς τους κανόνες περί προστασίας δεδομένων. Δεδομένου ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ συνδέονται στενά με τα ειδικά αυτά μέτρα, στη γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου σχολιάζονται επίσης επιλεγμένες διατάξεις των κατευθυντήριων γραμμών.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΣΣΠΚ

7. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι το ΣΣΠΚ ερείδεται επί ισχυρής νομικής βάσης, και συγκεκριμένα επί κανονισμού που έχει εκδοθεί από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το ότι η νομική αυτή βάση έχει συμπληρωθεί με την πάροδο του χρόνου ώστε να παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες και να καλύπτει ζητήματα προστασίας δεδομένων. Ειδικότερα, ο ΕΕΠΔ σημειώνει με ικανοποίηση το γεγονός ότι η απόφαση 2007/76/ΕΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή του κανονισμού ΣΠΚ («απόφασης εφαρμογής ΣΚΠ») εκδόθηκε και, στη συνέχεια, τροποποιήθηκε περαιτέρω στις 17 Μαρτίου 2008 και, πιο πρόσφατα, την 1η Μαρτίου 2011 μέσω της δεύτερης τροποποίησης ΣΠΚ. Εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για την έκδοση, από την Επιτροπή, των κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ, όπου θίγονται συγκεκριμένα ζητήματα προστασίας δεδομένων.
8. Παρότι ο ΕΕΠΔ εκφράζει τη λύπη του για το ότι δεν ζητήθηκε η γνώμη του κατά την αρχική έκδοση του κανονισμού ΣΠΚ και της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ, σημειώνει με ικανοποίηση το γεγονός ότι η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη του επ' ευκαιρία της έκδοσης αμφοτέρων των τροποποιήσεων της απόφασης

εφαρμογής ΣΠΚ, καθώς και των κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το ότι η Επιτροπή ζήτησε προηγουμένως και τη γνώμη της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία των δεδομένων, η οποία εξέδωσε, στις 21 Σεπτεμβρίου 2007, τη γνωμοδότηση αριθ. 6/2007 (WP 139). Τέλος, ο ΕΕΠΔ σημειώνει με ικανοποίηση το γεγονός ότι στις αιτιολογικές σκέψεις των κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ γίνεται αναφορά στις εν λόγω διαβουλεύσεις.

9. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι i) η Επιτροπή εξέτασε προσεκτικά τις συστάσεις του ΕΕΠΔ που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενων άτυπων ανταλλαγών, καθώς και εκείνες της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 μέσω της γνωμοδότησης αριθ. 6/2007 και ότι ii) πολλές από τις εν λόγω συστάσεις ελήφθησαν υπόψη κατά την περαιτέρω ανάπτυξη του νομοθετικού πλαισίου του ΣΣΠΚ ή/και σε πρακτικό, τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο. Τα σχόλια του στην παρούσα γνωμοδότηση, καθώς και στη σχετική γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη με βάση αυτό το θετικό υπόβαθρο.

III. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΣΠΚ

3.1. Διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο ΣΣΠΚ

3.1.1. Εισαγωγή

10. Ως προκαταρκτικό σχόλιο, ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι το ζήτημα του κλεισίματος των υποθέσεων και των περιόδων διατήρησης δεν αντιμετωπίζεται δεόντως και ολοκληρωμένα από τον κανονισμό ΣΠΚ⁽⁹⁾.
11. Πράγματι, ο κανονισμός ΣΠΚ προβλέπει μόνο δύο συγκεκριμένους κανόνες σχετικά με τη διαγραφή των δεδομένων και κανέναν κανόνα σχετικά με το κλείσιμο των υποθέσεων⁽¹⁰⁾. Πρώτον, προβλέπει ότι εάν μια ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης «αποδειχθεί αβάσιμη», η αρμόδια αρχή πρέπει να την ανακαλεί, ενώ η Επιτροπή πρέπει να διαγράφει αμελλητί την πληροφορία από τη βάση δεδομένων. Δεύτερον, ορίζει ότι όταν μια αρμόδια αρχή κοινοποιεί, δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφος 6 του κανονισμού ΣΠΚ, την παύση μιας παράβασης, τα δεδομένα που έχουν αποθηκευτεί σχετικά με την παράβαση διαγράφονται μετά την πάροδο πενταετίας από την κοινοποίηση.
12. Ο κανονισμός ΣΠΚ δεν ορίζει τον σκοπό της πενταετούς αυτής περιόδου διατήρησης ούτε παρέχει περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με το πώς και πότε κρίνεται ότι μια ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης είναι «αβάσιμη». Επιπλέον, ο κανονισμός ΣΠΚ δεν προβλέπει για πόσο χρονικό διάστημα πρέπει να διατηρούνται στη βάση δεδομένων οι πληροφορίες που αφορούν υποθέσεις οι οποίες δεν υπάγονται στους δύο συγκεκριμένους κανόνες που προαναφέρθηκαν (π.χ. ο κανονισμός δεν διευκρινίζει για

⁽⁸⁾ Βλ. άρθρο 7 παράγραφος 2 και άρθρο 8 παράγραφος 6 του κανονισμού ΣΠΚ.

⁽⁹⁾ Βλ. επίσης γνωμοδότηση αριθ. 6/2007 της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 για την προστασία δεδομένων (για την οποία γίνεται λόγος στο μέρος II παραπάνω).

⁽¹⁰⁾ Βλ. άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού ΣΠΚ.

πόσο διάστημα διατηρούνται στη βάση δεδομένων τα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής σε περίπτωση που δεν έχουν οδηγήσει σε επιτυχή μέτρα επιβολής της νομοθεσίας που θα προκαλούσαν άρση της παράβασης).

13. Ο ΕΕΠΑ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι η απόφαση εφαρμογής ΣΠΚ, όπως τροποποιήθηκε, καθώς και οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ επιχειρούν να παράσχουν περαιτέρω διευκρινίσεις. Ωστόσο, ο ΕΕΠΑ εξακολουθεί να εκφράζει προβληματισμούς σχετικά με αρκετές πτυχές των κανόνων που διέπουν το κλείσιμο των υποθέσεων και τη διατήρηση των δεδομένων στο ΣΣΠΚ, όπως παρουσιάζονται στη συνέχεια στις ενότητες 3.1.2 έως 3.1.4.
14. Ο ΕΕΠΑ συνιστά οι προβληματισμοί αυτοί να ληφθούν υπόψη κατά την επόμενη αναθεώρηση του νομικού πλαισίου για το ΣΣΠΚ μέσω μιας περαιτέρω τροποποίησης της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ ή, κατά προτίμηση, μέσω τροποποίησης του ίδιου του κανονισμού ΣΠΚ.
15. Έως ότου καταστεί εφικτή η θέσπιση νομοθετικών μέτρων, ο ΕΕΠΑ συνιστά οι προβληματισμοί σχετικά με τις περιόδους διατήρησης να αντιμετωπίζονται σε πρακτικό, τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο και να αποσαφηνιστούν δεόντως μέσω του εγγράφου «Δίκτυο συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών: οδηγίες λειτουργίας», για το οποίο γίνεται λόγος στην ενότητα 3.1.2 που ακολουθεί.

3.1.2. Έγκαιρο κλείσιμο υποθέσεων

16. Η δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ δεν ορίζει δεσμευτική προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να περατώνεται η εξέταση μιας υπόθεσης για την οποία έχει υποβληθεί αίτημα αμοιβαίας συνδρομής (αίτημα ανταλλαγής πληροφοριών ή αίτημα για λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας).
17. Στη γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου, ο ΕΕΠΑ σημειώνει μια σειρά ρεαλιστικών μέτρων που λαμβάνει κατά την τρέχουσα περίοδο η Επιτροπή προκειμένου να διασφαλίσει το έγκαιρο κλείσιμο διαφόρων αδρανών υποθέσεων.
18. Στην παρούσα γνωμοδότηση, ο ΕΕΠΑ συνιστά τη θέσπιση μέγιστων χρονικών ορίων για την εξέταση των αιτημάτων ανταλλαγής πληροφοριών ή των αιτημάτων για λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας. Τα όρια αυτά πρέπει να διευκρινιστούν στο πλαίσιο της επόμενης αναθεώρησης του νομοθετικού πλαισίου και πρέπει να συνδέονται με το είδος της υπόθεσης και με την ουσιαστική της εξέταση. Οι κανόνες πρέπει επίσης να παρέχουν στις αρμόδιες αρχές την ευχέρεια να παρατείνουν την εξέταση μιας υπόθεσης εφόσον συντρέχουν βάσιμοι λόγοι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι υποθέσεις δεν κλείνουν πρόωρα, δεδομένου ότι ορισμένες περίπλοκες υποθέσεις απαιτούν περισσότερο χρόνο από τον συνήθη για την περάτωσή της.
19. Προς επίτευξη των ανωτέρω στόχων, ο ΕΕΠΑ συνιστά να χρησιμοποιηθεί ως σημείο εκκίνησης το έγγραφο με τίτλο «Δίκτυο συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών: οδηγίες λειτουργίας», το οποίο εγκρίθηκε από την επιτροπή ΣΠΚ στις 6 Δεκεμβρίου 2010. Οι οδηγίες λειτουργίας, στο σημείο 2.7 υπό τον τίτλο «στάδια και χρονικά όρια στις υποθέσεις ΣΠΚ», πραγματεύονται ζητήματα τακτικής διαδικασίας χειρισμού των

υποθέσεων και ορίζουν ότι τα αιτήματα για παροχή πληροφοριών πρέπει να διεκπεραιώνονται εντός περιόδου που θα διαρκεί κατά μέσο όρο μεταξύ ενός και τριών μηνών. Η διεκπεραίωση των αιτημάτων για λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας, σύμφωνα με τις οδηγίες λειτουργίας, πρέπει να είναι εφικτή εντός διαστήματος έξι έως εννέα μηνών κατά μέσο όρο (με εξαίρεση τις περιπτώσεις δικαστικής εντολής ή προσφυγής κατά διοικητικής απόφασης, όπου ενδείκνυται διάστημα τουλάχιστον ενός έτους).

3.1.3. Ειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης

20. Η δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ εισήγαγε νέα παράγραφο στο σημείο 2.2.2 του παραρτήματος της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ, η οποία ορίζει ότι οι «βάσιμες» ειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης θα αποσύρονται από τη βάση δεδομένων πέντε έτη μετά την έκδοσή τους (ενώ για τις «αβάσιμες» ειδοποιήσεις, οι υφιστάμενες διατάξεις προβλέπουν ήδη τη διαγραφή τους μόλις «μια ειδοποίηση αποδειχθεί αβάσιμη»).
21. Για να ενταχθεί αυτή η νέα διάταξη σε κατάλληλο πλαίσιο, ο ΕΕΠΑ τονίζει ότι ένα από τα βασικά μελήματα του είναι να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν παραμένουν στη βάση δεδομένων του ΣΣΠΚ για μεγαλύτερο διάστημα από το απαιτούμενο. Πρόκειται για ένα ευαίσθητο ζήτημα, ιδίως όσον αφορά τις ειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης (που έχουν αριθμό αποδεκτών μεγαλύτερο απ' ό,τι οι διμερείς ανταλλαγές) και, μεταξύ των ειδοποιήσεων αυτών, όσον αφορά ιδίως εκείνες που σχετίζονται με υπόνοιες παράβασης. Στην πράξη, η έλλειψη σαφούς χρονικού ορίου μέχρι το οποίο θα μπορούσε μια ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης να παραμένει ενεργή σημαίνει ότι ορισμένες ειδοποιήσεις θα μπορούσαν να παραμένουν εκκρεμείς για αδικαιολόγητα μεγάλο χρονικό διάστημα (εφόσον δεν έχουν αποδειχθεί ξεκάθαρα αβάσιμες). Τέτοιες ενέργειες, που βασίζονται σε μη επιβεβαιωμένες υπόνοιες, θα δημιουργούσαν σημαντικούς κινδύνους ως προς το θεμελιώδες δικαίωμα της προστασίας των δεδομένων, καθώς και ως προς άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το τεκμήριο της αθωότητας.
22. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ΕΕΠΑ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι έχει θεσπιστεί περίοδος διατήρησης για τις ειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης. Θεωρεί, ωστόσο, ότι η Επιτροπή δεν έχει παράσχει επαρκή αιτιολόγηση που να καθιστά την πενταετή περίοδο διατήρησης επιλογή αναλογική προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Ο ΕΕΠΑ συνιστά στην Επιτροπή να διενεργήσει αξιολόγηση της αναλογικότητας και να επανεξετάσει τη διάρκεια της περιόδου διατήρησης για τις ειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης. Καταρχήν, όλες οι υποβαλλόμενες ειδοποιήσεις πρέπει να διαγράφονται από τη βάση δεδομένων πολύ νωρίτερα, εκτός εάν συγκεκριμένη ειδοποίηση σχετικά με παράβαση ή υπόνοια παράβασης έχει οδηγήσει σε αίτημα αμοιβαίας συνδρομής και η διασυννοιακή έρευνα ή ενέργεια επιβολής της νομοθεσίας βρίσκεται σε εξέλιξη. Η περίοδος διατήρησης πρέπει να έχει τέτοια διάρκεια ώστε να επιτρέπει σε κάθε αρχή που λαμβάνει το μήνυμα να αποφασίζει εάν επιθυμεί να αναλάβει περαιτέρω δράση προς την κατεύθυνση της έρευνας ή της επιβολής της νομοθεσίας, καθώς και εάν επιθυμεί να απευθύνει αίτημα αμοιβαίας συνδρομής μέσω του ΣΣΠΚ. Ωστόσο, το χρονικό αυτό διάστημα πρέπει επίσης να είναι αρκούντως σύντομο ώστε να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι καταχρηστικής εκμετάλλευσης των ειδοποιήσεων για τυχόν δημιουργία μαύρης λίστας ή άντληση δεδομένων.

23. Υπό αυτό το πρίσμα, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή να αναθεωρήσει το νομικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται η διαγραφή των ειδοποιήσεων έκτακτης ανάγκης εντός διαστήματος έξι μηνών μετά τη μεταφόρτωσή τους, εκτός εάν μπορεί να αιτιολογηθεί διαφορετική προσφορότερη περίοδος διατήρησης.
24. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίζεται, ειδικότερα σε περιπτώσεις όπου η υπόνοια δεν έχει επιβεβαιωθεί (ή διερευνάται περαιτέρω), ότι τα αθώα πρόσωπα που συνδέονται με την υπόνοια δεν θα παραμένουν σε «μαύρη λίστα» ούτε θα αντιμετωπίζονται «ως ύποπτοι» για αδικαιολόγητα μεγάλο χρονικό διάστημα, γεγονός το οποίο θα αντέβαινε στο άρθρο 6 στοιχείο ε) της οδηγίας 95/46/ΕΚ.
25. Ο περιορισμός αυτός είναι επίσης αναγκαίος προκειμένου να διασφαλίζεται η αρχή της ποιότητας των δεδομένων (βλ. άρθρο 6 στοιχείο δ) της οδηγίας 95/46/ΕΚ), καθώς και άλλες σημαντικές νομικές αρχές. Αυτό δεν θα έχει ως αποτέλεσμα μόνο ένα καταλληλότερο επίπεδο ατομικής προστασίας, αλλά θα δίνει ταυτόχρονα τη δυνατότητα στους αρμοδίους για την επιβολή της νομοθεσίας να επιλαμβάνονται πιο αποτελεσματικά των συναφών υποθέσεων.
- 3.1.4. *Περίοδος διατήρησης για τα περατωθέντα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής*
26. Με τη δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ, προστέθηκε νέα παράγραφος στο σημείο 2.15 του παραρτήματος της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ, η οποία ορίζει ότι «κάθε άλλη πληροφορία σχετικά με αιτήσεις αμοιβαίας συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 6 του (κανονισμού ΣΠΚ) θα αποσύρεται από τη βάση δεδομένων πέντε έτη μετά το κλείσιμο της υπόθεσης».
27. Σε συνδυασμό με το υπόλοιπο κείμενο, το αναθεωρημένο σημείο 2.15 ορίζει πενταετή διατήρηση, μετά το κλείσιμο της υπόθεσης, για κάθε ανταλλασσόμενη πληροφορία δυνάμει του άρθρου 6 με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου:
- έχουν διαγραφεί εσφαλμένα στοιχεία,
 - η ανταλλαγή δεδομένων δεν κατέληξε σε ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης ή σε αίτημα για λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας, ή
 - διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρξε παράβαση κατά την έννοια του κανονισμού ΣΠΚ.
28. Πράγματι, όπως εξηγεί η γνωμοδότηση προκαταρκτικού ελέγχου, η «κανονική» περίοδος διατήρησης που εφαρμόζεται στο ΣΣΠΚ μετά το κλείσιμο μιας υπόθεσης (με την επιφύλαξη συγκεκριμένων εξαιρέσεων) φαίνεται να είναι τα πέντε έτη τόσο για τα αιτήματα ανταλλαγής πληροφοριών όσο και για τα αιτήματα για λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας.
29. Το κείμενο της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ, όπως τροποποιήθηκε με τη δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ, δεν φαίνεται να συμφωνεί πλήρως με τον κανονισμό ΣΠΚ. Ειδικότερα, στο άρθρο 10 παράγραφος 2 του κανονισμού ΣΠΚ γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, πληροφοριών που ανταλλάσσονται και οδηγούν σε επιτυχή επιβολή της νομοθεσίας (δηλαδή σε περιπτώσεις όπου η παράβαση έχει πάψει ως αποτέλεσμα της λήψης μέτρων επιβολής της νομοθεσίας) και, αφετέρου, πληροφοριών που δεν έχουν οδηγήσει σε επιτυχή επιβολή της νομοθεσίας. Για τις μεν προβλέπεται πενταετής περίοδος διατήρησης μετά το κλείσιμο της υπόθεσης, ενώ για τις υπόλοιπες δεν ορίζονται συγκεκριμένες διατάξεις (με εξαίρεση ότι οι αβάσιμες ειδοποιήσεις πρέπει να ανακαλούνται και να διαγράφονται).
30. Με άλλα λόγια, ο κανονισμός ΣΠΚ ορίζει πενταετή περίοδο διατήρησης μετά το κλείσιμο μιας υπόθεσης υπό τη μοναδική προϋπόθεση ότι έχουν ληφθεί μέτρα επιβολής της νομοθεσίας, τα οποία οδήγησαν στην άρση της παράβασης.
31. Παρότι ο ΕΕΠΔ διατηρεί επιφυλάξεις σχετικά με τον σκοπό και την αναλογικότητα της διατήρησης οποιωνδήποτε δεδομένων για διάστημα πέντε ετών μετά το κλείσιμο μιας υπόθεσης (βλ. περαιτέρω σχόλιά του στην παρούσα ενότητα 3.1.4), η διάκριση μεταξύ υποθέσεων που έχουν ολοκληρωθεί με την λήψη επιτυχών μέτρων επιβολής της νομοθεσίας και υποθέσεων όπου αυτό δεν συνέβη, έχει κάποια λογική από πλευράς προστασίας δεδομένων. Ειδικότερα, η διατήρηση δεδομένων βάσει απλών υπονοιών για μεγάλο χρονικό διάστημα έχει περισσότερες πιθανότητες να είναι λανθασμένη, ενώ δημιουργεί επίσης κινδύνους παραβίασης και άλλων νομικών αρχών. Ως εκ τούτου, μπορεί να θεωρηθεί ότι, κατά κανόνα, η διατήρηση τέτοιων δεδομένων για μεγάλο χρονικό διάστημα είναι πιθανότερο να εγείρει ζητήματα προστασίας δεδομένων εν σχέση προς τη διατήρηση δεδομένων που αφορούν πραγματικές αδικοπραξίες, οι οποίες έχουν αποδειχθεί δεόντως και έχουν οδηγήσει στη λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας.
32. Σε αντίθεση με τον κανονισμό ΣΠΚ, η απόφαση εφαρμογής ΣΠΚ, όπως τροποποιήθηκε, φαίνεται να επιτρέπει, τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις, την εφαρμογή της πενταετούς περιόδου διατήρησης και για πληροφορίες που δεν έχουν οδηγήσει σε λήψη επιτυχών μέτρων επιβολής της νομοθεσίας.
33. Για παράδειγμα, σύμφωνα με την απόφαση εφαρμογής ΠΣΚ, ένα αίτημα ανταλλαγής πληροφοριών που έχει οδηγήσει σε ειδοποίηση έκτακτης ανάγκης αλλά όχι και σε λήψη μέτρων επιβολής της νομοθεσίας φαίνεται να παραμένει στο σύστημα επί πέντε έτη μετά το «κλείσιμο της υπόθεσης».

34. Κατά συνέπεια, ο κανονισμός ΣΠΚ και η απόφαση εφαρμογής ΣΠΚ μοιάζουν να ακολουθούν μια ελαφρώς διαφορετική προσέγγιση. Η απόφαση εφαρμογής ΣΠΚ, ενώ αντικατοπτρίζει, σε κάποιο βαθμό, τις διατάξεις του κανονισμού ΣΠΚ, θεσπίζει επίσης σημαντικούς συμπληρωματικούς κανόνες περί διατήρησης. Ενώ η αποσαφήνιση των κανόνων είναι από μόνη της ευπρόσδεκτη, ο ΕΕΠΔ αμφισβητεί τον σύννομο χαρακτήρα της θέσπισης μεγαλύτερων περιόδων διατήρησης εφόσον αυτό δεν προβλεπόταν ήδη από τον κανονισμό ΣΠΚ. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε περαιτέρω περιορισμούς του θεμελιώδους δικαιώματος της προστασίας δεδομένων, και μάλιστα μέσω της εφαρμογής νομοθεσίας η οποία αντιβαίνει στις διατάξεις του κανονισμού ΣΠΚ και της ισχύουσας νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων.

35. Με βάση τα προαναφερθέντα, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή να αναθεωρήσει το νομικό πλαίσιο και να επανεξετάσει το εάν η πενταετής περίοδος διατήρησης πρέπει να εφαρμόζεται σε οποιοδήποτε άλλες υποθέσεις πέραν εκείνων για τις οποίες ελήφθησαν επιτυχή μέτρα επιβολής της νομοθεσίας, όπως ορίζεται στον κανονισμό ΣΠΚ.

36. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ αποσκοπούν στη διευκρίνιση του σκοπού της διατήρησης μετά το κλείσιμο των υποθέσεων, ένα σημαντικό ζήτημα που δεν θίγεται ούτε στον κανονισμό ΣΠΚ ούτε στη δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ. Ειδικότερα, οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ ορίζουν ότι «κατά τη διάρκεια της διατήρησης οι εξουσιοδοτημένοι αρμόδιοι για την επιβολή της νομοθεσίας υπάλληλοι οι οποίοι εργάζονται για μια αρμόδια αρχή η οποία είχε αρχικά χειριστεί μια υπόθεση μπορούν να συμβουλευτούν το αρχείο, προκειμένου να τεκμηριώσουν σχέση με πιθανώς επανειλημμένες παραβάσεις, πράγμα που συμβάλλει στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη επιβολή της νομοθεσίας»⁽¹¹⁾.

37. Ωστόσο, ενώ η συγκεκριμένη διευκρίνιση είναι ευπρόσδεκτη, η απουσία περαιτέρω αιτιολόγησης της αναγκαιότητας μιας τέτοιας πρόσβασης κάνει τον ΕΕΠΔ να αμφισβητεί την αναλογικότητα και την επάρκεια αυτού του σκοπού σε σχέση με την αιτιολόγηση της πενταετούς περιόδου διατήρησης. Ως εκ τούτου, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή:

- να διευκρινίσει περαιτέρω τον σκοπό της πενταετούς περιόδου διατήρησης
- να αξιολογήσει το εάν μια συντομότερη περίοδος διατήρησης θα επέτρεπε την επίτευξη των ίδιων στόχων, και

⁽¹¹⁾ Βλ. ενότητα 8 των κατευθυντήριων γραμμών, «Ορισμένες πρόσθετες οδηγίες. Γιατί η περίοδος διατήρησης ορίζεται στα πέντε έτη;» Οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ ορίζουν επίσης ότι «ο σκοπός της περιόδου διατήρησης είναι η διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των δημοσίων αρχών που είναι αρμόδιες για την επιβολή της νομοθεσίας στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών σε περιπτώσεις ενδοκοινωνικών παραβάσεων· η συμβολή στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, στην ποιότητα και τη συνέπεια στην επιβολή της νομοθεσίας στον τομέα της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών, και στην παρακολούθηση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και η συμβολή στην αύξηση του επιπέδου και της συνέπειας όσον αφορά την επιβολή της νομοθεσίας».

— να εξετάσει εάν είναι αναγκαίο να διατηρούνται όλες οι πληροφορίες που προβλέπονται επί του παρόντος ή εάν θα αρκούσε μέρος μόνο των πληροφοριών αυτών (πρέπει π.χ. να εξεταστεί μήπως θα αρκούσε η διατήρηση μόνο των κοινοποιήσεων του άρθρου 8 παράγραφος 6, καθώς και να εξεταστεί συγκεκριμένα η αναγκαιότητα της διατήρησης των ονομάτων των διευθυντών ή των συνημμένων που ενδέχεται να περιέχουν επιπλέον προσωπικά δεδομένα, ενώ θα πρέπει επίσης να γίνεται διάκριση μεταξύ δεδομένων που αφορούν υπόνοιες παράβασης και «αποδεδειγμένες» παραβάσεις).

3.2. Η πρόσβαση της Επιτροπής στα δεδομένα που τηρούνται από το ΣΣΠΚ

38. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι (με την προσθήκη του νέου σημείου 4.3 στο παράρτημα της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ) η δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ αποσαφηνίζει την πρόσβαση της Επιτροπής στα δεδομένα που τηρούνται από το ΣΣΠΚ, καθώς και για το ότι η πρόσβαση αυτή περιορίζεται σαφώς και συγκεκριμένα σε ό,τι προβλέπεται από τον κανονισμό ΣΠΚ. Ειδικότερα, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το ότι η Επιτροπή δεν έχει αποκτήσει πρόσβαση σε εμπιστευτικές επικοινωνίες μεταξύ αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, όπως τα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής.

39. Η συγκεκριμένη διευκρίνιση και ο σχετικός περιορισμός έχουν ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι τυχόν έλλειψη σαφήνειας θα μπορούσε να επιτρέψει στην Επιτροπή να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίες προορίζονται αποκλειστικά για τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών.

40. Όπως περιγράφεται στην ενότητα 5 των κατευθυντήριων γραμμών για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ, «ο σκοπός της πρόσβασης της Επιτροπής είναι να παρακολουθεί την εφαρμογή του κανονισμού ΣΠΚ και των νομοθετικών πράξεων για την προστασία των καταναλωτών οι οποίες απαριθμούνται στο παράρτημα του κανονισμού ΣΠΚ, καθώς και να καταρτίζει στατιστικές σε σχέση με την εκπλήρωση αυτών των καθηκόντων».

41. Αυτό δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή πρέπει να έχει πρόσβαση σε όλα ανεξαιρέτως τα δεδομένα που ανταλλάσσονται μεταξύ κρατών μελών στο πλαίσιο του ΣΣΠΚ.

42. Πράγματι, ο ΕΕΠΔ τονίζει ότι η πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων όπως το ΣΣΠΚ εμπίπτει στον ορισμό της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Δυνάμει του άρθρου 5 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001, το οποίο είναι σχετικό με τα δικαιώματα πρόσβασης της Επιτροπής στο ΣΣΠΚ, τα θεσμικά όργανα μπορούν να προβαίνουν σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μόνο εφόσον αυτή είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος και υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται βάσει των συνθηκών ή άλλης δευτερεύουσας νομοθεσίας.

43. Ο ΕΕΠΔ θεωρεί ότι οι εν λόγω απαιτήσεις — οι οποίες απορρέουν απευθείας από το δικαίωμα της προστασίας των δεδομένων όπως κατοχυρώνεται από το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και από τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — σημαίνουν ότι η Επιτροπή μπορεί να έχει εξουσία πρόσβασης στα πληροφορικά συστήματα των κρατών μελών μόνο εφόσον αυτό ορίζεται μέσω συγκεκριμένων νομικών διατάξεων, οι οποίες ερείδονται σε πρόσφορη νομική βάση (κατά κανόνα, επί της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας). Η ασφάλεια δικαίου και η διαφάνεια είναι οι δύο υποκειμενικές αξίες που εξηγούν γιατί μια συγκεκριμένη και ασφαλής νομική βάση για την πρόσβαση της Επιτροπής αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική εγγύηση της διασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων σε ό,τι αφορά την προστασία των δεδομένων.

44. Ούτε η γενική αρμοδιότητα παρακολούθησης που διαθέτει η Επιτροπή ως «θεματοφύλακας των συνθηκών» ούτε η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν έντιμη συνεργασία χαρακτηρίζονται από επαρκή ακρίβεια ώστε να δίνουν στην Επιτροπή δυνατότητα πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Η έντιμη συνεργασία συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει — υπό ορισμένες προϋποθέσεις — να παρέχουν στην Επιτροπή πληροφορίες όταν τους ζητείται να το πράξουν ή όταν οφείλουν να παρέχουν πληροφορίες δυνάμει συγκεκριμένου κανόνα. Ωστόσο, δεν συνεπάγεται ότι η Επιτροπή μπορεί να έχει πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων τους.

45. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει επίσης ότι ο κανονισμός ΣΠΚ αποκλείει τη δυνατότητα πρόσβασης της Επιτροπής στις πληροφορίες που περιέχονται στα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής και λήψης μέτρων για την επιβολή της νομοθεσίας. Το άρθρο 6 και το άρθρο 8 του κανονισμού ΣΠΚ ορίζουν μόνο την αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση, και όχι την Επιτροπή, ως αποδέκτη των εν λόγω δεδομένων.

3.3. Ειδικές κατηγορίες δεδομένων στο ΣΠΚ

46. Ο ΕΕΠΔ σημειώνει με ικανοποίηση το γεγονός ότι η δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ θέσπισε, στο σημείο 4.4 του παραρτήματος της απόφασης εφαρμογής ΣΠΚ, διάταξη για τη διευθέτηση του ζητήματος της επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων στο ΣΠΚ. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει ιδίως την ικανοποίησή του για το ότι η εν λόγω διάταξη περιορίζει την επεξεργασία αυτή σε περιπτώσεις όπου η εκπλήρωση των υποχρεώσεων στο πλαίσιο του κανονισμού ΣΠΚ θα ήταν «ειδάλλως αδύνατη», καθώς και για το ότι η επεξεργασία τέτοιου είδους δεδομένων υπόκειται στην περαιτέρω προϋπόθεση ότι πρέπει να «επιτρέπεται βάσει της οδηγίας 95/46/ΕΚ».

IV. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΕΚ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

47. Μετά την ανάλυση, στο μέρος III, των ειδικών θεμάτων που εγείρονται από τη δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί, στα μέρη IV έως VI, να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής σε κάποια άλλα σημεία που θα πρέπει να εξεταστούν ενόψει της περαιτέρω ανάπτυξης του νομικού πλαισίου για το ΣΠΚ.

4.1. Προστασία της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής

48. Ο ΕΕΠΔ ενθαρρύνει εδώ και καιρό την Επιτροπή και άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να θεσπίζουν τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που θα ενσωματώνουν την προστασία και ασφάλεια των δεδομένων ως θεμελιώδες στοιχείο του σχεδιασμού και της εφαρμογής των πληροφορικών συστημάτων τους («προστασία της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής») ⁽¹²⁾.

49. Παρότι εκφράζει την ικανοποίησή του και αναγνωρίζει ότι ορισμένα μέτρα έχουν ήδη ληφθεί προς την κατεύθυνση αυτή, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή να εξετάσει συνολικά ποιες περαιτέρω διασφαλίσεις ως προς την προστασία της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στην αρχιτεκτονική του συστήματος ΣΣΠΚ. Μεταξύ άλλων, προτείνει να εξεταστούν και να εφαρμοστούν κατά περίπτωση τα ακόλουθα:

- λύσεις προστασίας της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής για την καθοδήγηση των χρηστών προς τη λήψη «κατάλληλων» αποφάσεων σχετικά με την προστασία των δεδομένων τους (βλ. ενότητα 3.2 της γνωμοδότησης προκαταρκτικού ελέγχου)
- μέτρα για τη διευκόλυνση του έγκαιρου κλεισίματος και διαγραφής των υποθέσεων (αυτόθι, ενότητα 3.3)
- διαδικασίες για τη διευκόλυνση της ενημέρωσης και των δικαιωμάτων πρόσβασης των υποκειμένων των δεδομένων (αυτόθι, ενότητα 3.5)
- σαφείς διαδικασίες για τυχόν τροποποιήσεις που πραγματοποιούνται απευθείας σε επίπεδο βάσης δεδομένων, πρόσβαση σε στοιχεία καταγραφών, το σκεπτικό της ενέργειας και η έγκριση σε προβλεπόμενο επίπεδο (αυτόθι, ενότητα 3.6) και
- «κρυπτογραφημένη» αποθήκευση πληροφοριών στη βάση δεδομένων ώστε να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτές οι χειριστές (τουλάχιστον για ορισμένα από τα δεδομένα, όπως τα συνημμένα εμπιστευτικού χαρακτήρα) (αυτόθι, ενότητα 3.6).

4.2. Λογοδοσία

50. Επιπλέον, σύμφωνα με την αρχή της «λογοδοσίας» ⁽¹³⁾, ο ΕΕΠΔ συνιστά επίσης τη θέσπιση ενός σαφούς πλαισίου λογοδοσίας που θα διασφαλίζει συμμόρφωση προς τους κανόνες προστασίας δεδομένων και θα παρέχει τις σχετικές αποδείξεις, μέσω των ακόλουθων ενεργειών:

⁽¹²⁾ Βλ. ενότητα 7 της γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών — «Συνολική προσέγγιση όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση», η οποία εκδόθηκε στις 14 Ιανουαρίου 2011 (http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2011/11-01-14_Personal_Data_Protection_EN.pdf).

⁽¹³⁾ Αυτόθι.

- θέσπιση και ενημέρωση, κατά περίπτωση, μιας πολιτικής για την προστασία των δεδομένων, η οποία θα εγκριθεί από την υψηλότερη βαθμίδα διοίκησης εντός της ΓΔ SANCO. Η πολιτική αυτή πρέπει επίσης να περιλαμβάνει σχέδιο ασφάλειας (βλ. ενότητα 3.6 της γνωμοδότησης προκαταρκτικού ελέγχου) ⁽¹⁴⁾
- διενέργεια περιοδικών ελέγχων για την αξιολόγηση της συνεχιζόμενης καταλληλότητας και συμμόρφωσης προς την πολιτική για την προστασία των δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων ελέγχων επί του σχεδίου ασφάλειας, αυτών, ενότητα 3.6)
- δημοσιοποίηση (τουλάχιστον εν μέρει) των αποτελεσμάτων των ελέγχων ώστε να παρέχονται στους ενδιαφερόμενους οι αναγκαίες διαβεβαιώσεις σχετικά με τη συμμόρφωση προς τους κανόνες προστασίας δεδομένων, και
- κοινοποίηση παραβιάσεων δεδομένων και άλλων συμβάντων ασφάλειας στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων της Επιτροπής, σε επηρεαζόμενα υποκείμενα δεδομένων (και άλλους ενδιαφερόμενους και αρχές, εφόσον συντρέχει περίπτωση) ⁽¹⁵⁾.

V. ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

5.1. Διμερείς συμφωνίες

51. Το άρθρο 14 παράγραφος 2 του κανονισμού ΣΠΚ ορίζει ότι πληροφορίες που διαβιβάζονται δυνάμει του κανονισμού ΣΠΚ μπορούν επίσης να διαβιβάζονται σε αρχή τρίτης χώρας από αρμόδια αρχή σύμφωνα με διμερή συμφωνία συνδρομής με την τρίτη χώρα, εφόσον i) έχει εξασφαλισθεί η συναίνεση της αρμόδιας αρχής η οποία χορήγησε κατ' αρχάς τις ληφθείσες πληροφορίες και ii) η διαβίβαση γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ περί προστασίας δεδομένων.
52. Τα άρθρα 25 και 26 της οδηγίας 95/46/ΕΚ προβλέπουν ορισμένες πρόσθετες προϋποθέσεις για τις διαβιβάσεις δεδομένων σε τρίτες χώρες. Οι προϋποθέσεις αυτές αποσκοπούν στη διασφάλιση επαρκούς προστασίας των δεδομένων στο εξωτερικό. Επιπλέον, προβλέπεται μια σειρά εξαφάνσεων. Η εφαρμογή και η ερμηνεία των συγκεκριμένων διατάξεων της οδηγίας 95/46/ΕΚ μπορεί να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.
53. Κατόπιν των ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ μπορεί να αποδεχτεί τις διασφαλίσεις που περιλαμβάνονται στον κανονισμό ΣΠΚ, και συγκεκριμένα το ότι κάθε διαβίβαση δεδομένων σε τρίτη

⁽¹⁴⁾ Η Επιτροπή πρέπει επίσης να εξετάσει, κατά περίπτωση, το ενδεχόμενο διενέργειας τουλάχιστον μερικής εκτίμησης επιπτώσεων της προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, εστιάζοντας στον σκοπό, τη διάρκεια και τους όρους της περιόδου διατήρησης και, ενδεχομένως, να συζητήσει άλλα σημαντικά ζητήματα που δεν έχουν ακόμη εξεταστεί συνολικά.

⁽¹⁵⁾ Βλ. ενότητα 6.3 της προαναφερθείσας γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ της 14ης Ιανουαρίου 2011.

χώρα προϋποθέτει τόσο i) τη συναίνεση της αρμόδιας αρχής η οποία χορήγησε κατ' αρχάς τις ληφθείσες πληροφορίες όσο και ii) την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ περί προστασίας δεδομένων.

54. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία δεδομένων στο πλαίσιο της ΣΠΚ συνιστούν ότι — εκτός εάν η τρίτη χώρα εξασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας — οποιαδήποτε διμερής συμφωνία συνδρομής θα πρέπει να προβλέπει επαρκείς εγγυήσεις προστασίας των δεδομένων και — όπου αυτό απαιτείται — να κοινοποιείται στις σχετικές εποπτικές αρχές προστασίας των δεδομένων.
55. Με βάση τα παραπάνω, οι ρυθμίσεις που προβλέπονται από τον κανονισμό ΣΠΚ δεν είναι ιδανικές. Η εφαρμογή τους είναι περίπλοκη: μια αρμόδια αρχή η οποία αποφασίζει σχετικά με τη διαβίβαση πληροφοριών σε τρίτη χώρα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τη διμερή συμφωνία της χώρας της με τη σχετική τρίτη χώρα, τους νόμους περί προστασίας δεδομένων της χώρας της, καθώς και τη δική της αξιολόγηση της ορθότητας της διαβίβασης των δεδομένων στην εν λόγω τρίτη χώρα με βάση τους κανόνες προστασίας δεδομένων της δικής της, αλλά θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη το εάν οι υπόλοιπες εμπλεκόμενες αρμόδιες αρχές που συνεισέφεραν στον φάκελο (και ενδέχεται να υπάρχουν διάφορες τέτοιες) έχουν συναίνεση ή όχι σε μια τέτοια διαβίβαση, με βάση τους δικούς τους κανόνες περί προστασίας δεδομένων.
56. Από πλευράς προστασίας δεδομένων, η πολυπλοκότητα αυτή προκαλεί αβεβαιότητα όσον αφορά τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων, ειδικότερα δε αβεβαιότητα σχετικά με το εάν και υπό ποιες προϋποθέσεις τα δεδομένα του διαβιβάζονται στο εξωτερικό. Τα υποκείμενα των δεδομένων δεν επωφελούνται επίσης στον μέγιστο δυνατό βαθμό από μια σταθερή και εναρμονισμένη ευρωπαϊκή νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων. Επιπλέον, από τη σκοπιά των αρμόδιων αρχών, η πολυπλοκότητα αυτή ενδέχεται να προκαλέσει εμπόδια στη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών, ενώ δημιουργεί επίσης πρόσθετο διοικητικό φόρτο.
57. Ενόψει των ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ ενθαρρύνει τη σύναψη συμφωνιών σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες θα παρέχουν τις κατάλληλες διασφαλίσεις προστασίας δεδομένων ενώ θα αποτρέπουν ταυτόχρονα την εφαρμογή ετερογενών κριτηρίων και τον επακόλουθο πρόσθετο διοικητικό φόρτο για τις αρμόδιες αρχές.

5.2. Συμφωνίες σε επίπεδο ΕΕ

58. Πέραν της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 14 για διμερή συνεργασία, το άρθρο 18 του κανονισμού ΣΠΚ που αφορά τις διεθνείς συμφωνίες προβλέπει επίσης ότι η «Κοινότητα συνεργάζεται με τρίτες χώρες και με τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς» και ότι «οι ρυθμίσεις συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της σύναψης ρυθμίσεων αμοιβαίας συνδρομής, μπορεί να αποτελέσουν το αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ της Κοινότητας και των σχετικών τρίτων χωρών».

59. Για τους λόγους που αναφέρονται στην ανωτέρω ενότητα 5.1, ο ΕΕΠΔ υποστηρίζει την Επιτροπή στην πρωτοβουλία της για διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες θα παρέχουν επαρκείς διασφαλίσεις περί προστασίας δεδομένων και θα εναρμονίζονται σε επίπεδο ΕΕ, προς αντικατάσταση των υφιστάμενων διμερών ρυθμίσεων.
60. Ωστόσο, η υποστήριξη του για συμφωνίες σε επίπεδο ΕΕ προϋποθέτει τη δέσμευση της Επιτροπής και των νομοθετών της ΕΕ να διασφαλίσουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας κατά τις συναλλαγές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τρίτες χώρες. Οι επιπτώσεις των διεθνών συμφωνιών συνεργασίας με τρίτες χώρες πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά από πλευράς προστασίας δεδομένων και πρέπει να θεσπίζονται σαφείς κανόνες οι οποίοι θα διέπουν τις ανταλλαγές αυτές, καθώς και επαρκείς διασφαλίσεις περί προστασίας δεδομένων, βάσει διαβούλευσης με τον ΕΕΠΔ και, κατά περίπτωση, με τις εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων.
61. Παρότι το άρθρο 18 του κανονισμού ΣΠΚ δεν θίγει συγκεκριμένα το ζήτημα της άμεσης πρόσβασης στο ΣΣΠΚ από αρχές τρίτων χωρών, αυτή ενδέχεται να είναι τεχνικά δυνατή. Ο ΕΕΠΔ δεν επιθυμεί να αποθαρρύνει την ένταξη νέων λειτουργιών στο ΣΣΠΚ προκειμένου να μπορούν αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών να έχουν αυστηρά περιορισμένη και επιλεκτική πρόσβαση μέσω ενός ειδικά σχεδιασμένου μηχανισμού (διάυλος επικοινωνίας και διεπαφή). Κάτι τέτοιο θα ενίσχυε μάλιστα την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας.
62. Ωστόσο, μια τέτοια άμεση πρόσβαση έχει τους δικούς της κινδύνους και, ως εκ τούτου, απαιτείται ειδική εξέταση των επιπτώσεών της από πλευράς προστασίας δεδομένων, καθώς και των απαραίτητων τεχνικών/οργανωτικών ρυθμίσεων και διασφαλίσεων. Μια τέτοια τεχνική λειτουργία πρέπει να παρέχεται εφόσον έχουν ληφθεί υπόψη οι αρχές της «προστασίας της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής». Η ασφάλεια πρέπει επίσης να αποτελεί σαφή προτεραιότητα. Τέλος, πρέπει να ζητείται η σχετική γνώμη του ΕΕΠΔ και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων.
- VI. «ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ» ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΣΣΠΚ, ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**
63. Υπό την προϋπόθεση τήρησης των συστάσεών του (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διατυπώνονται μέσω της γνωμοδότησης προκαταρκτικού ελέγχου), ο ΕΕΠΔ ευελπιστεί ότι το ΣΣΠΚ μπορεί να αποτελέσει ένα αποτελεσματικό και φιλικό ως προς την προστασία των δεδομένων εργαλείο για τη διασυνοριακή επιβολή της νομοθεσίας σε περιπτώσεις καταστροφής των δικαιωμάτων των καταναλωτών στην εσωτερική αγορά.
64. Με την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου και την ολοένα αυξανόμενη χρήση δικτύων ηλεκτρονικής επικοινωνίας από καταναλωτές διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών, θα τυγχάνουν επεξεργασίας όλο και περισσότερα δεδομένα που αφορούν πρόσωπα, όταν αυτά ενεργούν ως καταναλωτές. Ως εκ τούτου, οι καταναλωτές ενδέχεται να βρίσκονται αντιμέτωποι με παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους όσον αφορά την προστασία δεδομένων. Κατά συνέπεια, αναδεικνύεται επίσης η αναγκαιότητα μιας αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ των αρχών προστασίας δεδομένων προκειμένου να αποτρέπονται τέτοιου είδους παραβιάσεις.
65. Στις συνηθέστερες περιπτώσεις παραβίασης των «δικαιωμάτων προστασίας δεδομένων των καταναλωτών» συγκαταλέγονται οι ανεπιθύμητες εμπορικές επικοινωνίες (ανεπιθύμητη αλληλογραφία), η πλαστογράφηση ταυτότητας, η παράνομη δημιουργία προφίλ, η αθέμιτη συμπεριφορική διαφήμιση και οι παραβιάσεις δεδομένων (παραβιάσεις ασφάλειας).
66. Δεδομένου ότι ο αριθμός των υποθέσεων διασυνοριακού χαρακτήρα ενδέχεται να αυξηθεί στην κοινωνία της πληροφορίας, ο ΕΕΠΔ προτρέπει την Επιτροπή να εξετάσει πιθανά νομοθετικά μέτρα προκειμένου να προασπίσει τα «δικαιώματα προστασίας δεδομένων των καταναλωτών» και να ενισχύσει τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών τόσο για την προστασία των δεδομένων όσο και για την προστασία των καταναλωτών.
67. Ειδικότερα, και ενώ εξετάζονται ταυτόχρονα άλλες πιθανές επιλογές, πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά το εάν θα μπορούν οι αρχές προστασίας δεδομένων να έχουν προσαρμοσμένη κατά περίπτωση πρόσβαση στο ΣΣΠΚ ώστε να συνεργάζονται μεταξύ τους, καθώς και με άλλες αρμόδιες αρχές που έχουν ήδη πρόσβαση στο ΣΣΠΚ.
68. Η πρόσβαση από αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να περιορίζεται σε αυτό που είναι απαραίτητο ώστε να μπορούν να ασκούν τα καθήκοντά τους εντός του τομέα αρμοδιότητάς τους και σύμφωνα με τις καθοριζόμενες συνέργειες. Βέβαια, θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται ότι το πλαίσιο για τη συμμετοχή των αρχών προστασίας δεδομένων έχει σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η ανεξαρτησία τους.
- VII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**
69. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι το ΣΣΠΚ ερείδεται επί νομικής βάσης η οποία παρέχει επίσης ειδικές διασφαλίσεις περί προστασίας δεδομένων. Για να καλύψει τυχόν λοιπούς προβληματισμούς σχετικά με την προστασία δεδομένων, ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι κατά την επόμενη αναθεώρηση του πλαισίου του ΣΣΠΚ πρέπει να εξεταστούν και οι συστάσεις που συνοψίζονται παρακάτω.
70. Στο μεταξύ, τα πρόσθετα μέτρα που λαμβάνονται σε πρακτικό, τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο (όπως προτείνονται μέσω της γνωμοδότησης προκαταρκτικού ελέγχου) μπορούν να παράσχουν μια μερική και προσωρινή λύση για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβληματισμών. Εν αναμονή των νομοθετικών αλλαγών, μπορούν να θεσπιστούν τυχόν άλλες αλλαγές μέσω των οδηγιών λειτουργίας του ΣΣΠΚ.

71. Όσον αφορά την περίοδο διατήρησης, ο ΕΕΠΔ συνιστά τα εξής: i) τα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής να περατώνονται εντός καθορισμένων χρονικών ορίων, ii) εάν δεν βρίσκεται σε εξέλιξη έρευνα ή διαδικασία επιβολής της νομοθεσίας, οι ειδοποιήσεις έκτακτης ανάγκης να ανακαλούνται και να διαγράφονται εντός έξι μηνών από την έκδοσή τους (εκτός εάν μπορεί να αιτιολογηθεί διαφορετική καταλληλότερη περίοδος διατήρησης), και iii) η Επιτροπή να διευκρινίσει και να επανεξετάσει τον σκοπό και την αναλογικότητα της διατήρησης οποιωνδήποτε δεδομένων για διάστημα πέντε επιπλέον ετών μετά το κλείσιμο μιας υπόθεσης.
72. Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ εκφράζει την ικανοποίησή του για το ότι η δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ αποσαφηνίζει το ζήτημα της πρόσβασης της Επιτροπής σε δεδομένα που τηρούνται από το ΣΣΠΚ. Ειδικότερα, ο ΕΕΠΔ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή δεν έχει πρόσβαση σε επικοινωνίες εμπιστευτικού χαρακτήρα μεταξύ αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, όπως π.χ. τα αιτήματα αμοιβαίας συνδρομής.
73. Ο ΕΕΠΔ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το ότι η δεύτερη τροποποίηση ΣΠΚ θέσπισε διάταξη σχετικά με την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων στο ΣΣΠΚ.
74. Συμπληρωματικά, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή να επανεξετάσει τυχόν πρόσθετα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προβλέπονται «εκ κατασκευής» στην αρχιτεκτονική του ΣΣΠΚ («προστασία της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής») και ότι προβλέπονται οι κατάλληλοι έλεγχοι ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση προς τους κανόνες προστασίας δεδομένων και να παρέχονται οι σχετικές αποδείξεις («λογοδοσία»).
75. Επιπλέον, όταν πρόκειται να συναφθεί συμφωνία σε επίπεδο ΕΕ μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τυχόν τρίτης χώρας, η οποία θα διέπει τη συνεργασία για την προστασία των καταναλωτών, οι επιπτώσεις των ρυθμίσεων αυτών πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά και πρέπει να θεσπίζονται σαφείς κανόνες οι οποίοι θα διέπουν τις ανταλλαγές αυτές, καθώς και επαρκείς διασφαλίσεις περί προστασίας δεδομένων.
76. Τέλος, ο ΕΕΠΔ συνιστά στην Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα πιθανών συνεργειών σε περίπτωση που θα επιτρεπόταν στις αρχές προστασίας δεδομένων να ενταχθούν στην κοινότητα χρηστών του ΣΣΠΚ με σκοπό τη συνεργασία για την ενίσχυση των «δικαιωμάτων προστασίας δεδομένων των καταναλωτών».

Βρυξέλλες, 5 Μαΐου 2011.

Giovanni BUTTARELLI
Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης
Προστασίας Δεδομένων